

มหาทานคือ
เสบียงสู่ความหลุดพ้น

โลกถูกขราและมรณะเผาแล้ว
บุคคลพึงนำออกเสียด้วยการให้ทาน
ทานที่ให้แล้วจะน้อยก็ตาม มากก็ตาม
ชื่อว่า เป็นอันนำออกดีแล้ว

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๓๓๐

การเดินทางไกลในสังสารวัฏ เพื่อไปให้ถึงจุดหมายปลายทาง คืออายตณนิพพาน อันเป็นแดนเกษมจากกิเลสเครื่องร้อยรัดทั้งหลาย เราจะต้องสร้างบารมีกันอย่างเต็มที่ หลอมใจของนักสร้างบารมีทุกดวงให้เป็นดวงเดียว ต้องเป็นกัลยาณมิตรให้กันและกัน รักสามัคคีกันแน่นแฟ้นยิ่งกว่าพี่น้องร่วมอุทร การสร้างบารมีอย่างนี้จึงจะมีประสิทธิภาพ ก้าวไปข้างหน้าพร้อมๆ กัน อีกทั้งหมั่นทำความบริสุทธิ์ภายในให้เกิดขึ้นควบคู่ไปกับงานสร้างบารมี หากทำได้อย่างนี้ เราย่อมจะประสบความสุขความสำเร็จในทุกๆ ขั้นตอนของชีวิต

มีวาระพระบาลีที่ปรากฏอยู่ใน อาทิตตชาดก ความว่า

“เอวมาทิปิโต โลโก ชราย มรณณ จ

นีหเรถว ทาเนน ทินนํ โหติ สุนิภตํ

โลกถูกชราและมรณะเผาแล้ว บุคคลพึงนำออกเสียด้วยการให้ทาน ทานที่ให้แล้วจะน้อยก็ตาม มากก็ตาม ชื่อว่าเป็นอันนำออกดีแล้ว”

ชีวิตของมนุษย์ทุกคนต่างถูกความแก่ ความเจ็บและความตายเผาผลาญเป็นนิรันดร์ ทรัพย์สมบัติภายนอกเป็นเพียงแค่ทรัพย์หยาบ ไม่อาจนำติดตัวไปในภพชาติหน้าได้ บัณฑิตนักปราชญ์ผู้มีปัญญาทั้งหลายจึงสรรเสริญการให้ทาน เพราะ

มหาทานคือเสบียงสู่ความหลุดพ้น

๓๓๑

ท่านเหล่านั้นตระหนักดีว่า การที่จะนำทรัพย์ติดตัวไปในภพชาติ
เบื้องหน้านั้น จะต้องเปลี่ยนทรัพย์หยาบให้เป็นทรัพย์ละเอียด
ด้วยการให้ทาน เพราะ “การให้” เป็นทานบารมีข้อแรกที่จะ
ทำให้เราสร้างบารมีอื่นอย่างสะดวกสบายอย่างง่ายดายได้
ยิ่งๆ ขึ้นไป

ครั้งหนึ่ง พระภิกษุพากันนั่งสนทนาถึงการถวายอภิส-
ทานของพระเจ้าปเสนทิโกศลว่า “ดูก่อนท่านผู้มีอายุทั้งหลาย
พระเจ้าปเสนทิโกศลนี้ช่างเป็นผู้ที่ฉลาดในการให้ทานยิ่งนัก
ทั้งยังฉลาดในการเลือกเนื่อนาบุญ ได้ถวายทานนี้แด่พระอริยสงฆ์
โดยมีพระพุทธเจ้าเป็นประมุข” ครั้นพระบรมศาสดาทรงได้ยิน
คำของภิกษุเหล่านั้น จึงตรัสว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย การที่
พระราชาทรงเลือกเนื่อนาบุญ แล้วถวายทานในบัดนี้ยังไม่
อัศจรรย์เท่าใดนัก แต่บัณฑิตในกาลก่อน แม้ไว้ในพระนครจะ
ขาดเนื่อนาบุญ ก็ยังแสวงหาและได้ถวายมหาทาน” ทรงนำ
อดีตมาตรัสเล่าว่า

*เมื่อพระโพธิสัตว์เจ้าเกิดเป็นพระราชานามว่า
พระเจ้าเกรวมหาราช ทรงครองราชย์ที่เกรวนคร ในสิริรัฐ
ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่บำเพ็ญทศพิธราชธรรม สงเคราะห์

มหาทานคือเสบียงสู่ความหลุดพ้น

๓๓๒

มหาชนด้วยสังคหวัตถุ ๔ ดำรงอยู่ในฐานะแห่งบิดาของพระนคร จึงเป็นที่รักและเคารพของพลนิกรทุกหมู่เหล่า พระราชาทรงมีพระมเหสีพระองค์หนึ่ง พระนามว่า **สมุททวิชยา** เป็นสตรีที่เป็นบัณฑิตสมบูรณ์ด้วยความรู้ทุกอย่าง วันหนึ่งพระเจ้าเอกรวมหาราชทอดพระเนตรโรงทานของพระองค์ ทรงดำริว่า ปฏิภาณของผู้รับทานของเรานี้ ล้วนเป็นผู้ทูล บริโภคทานแล้วไม่ทำให้จิตใจของทายกยินดีเลย ทำอย่างไรหนอเราจึงจะได้เนื่อนาบุญ เราปรารถนาจะถวายทานกับพระปัจเจกพุทธเจ้า” พระองค์ได้ตรัสเล่าแก่พระเทวี

พระเทวีตรัสตอบว่า “ขอเสด็จพื่อยาทรงวิตกไปเลย พระองค์ควรจะถวายดอกไม้มนต์พระปัจเจกพุทธเจ้า ด้วยเดชบุญที่เกิดจากทาน กำลังศีลและความสัตย์ของพวกเราทั้งหลาย หม่อมฉันมั่นใจว่าจะสำเร็จ” พระราชารับสั่งว่า “ดีแล้วน้องหญิง” ทรงมีพระบรมราชโองการรับสั่งให้ชาวเมืองทั้งหมดรักษาศีล ส่วนพระองค์เองอธิษฐานองค์แห่งอุโบสถศีล บำเพ็ญทาน และให้ราชบุรุษถือกระบะเข้าทองคำที่เต็มด้วยดอกมะลิ พระองค์เสด็จลงจากปราสาทประทับที่พระลานหลวง ทรงกราบด้วยเบญจางคประดิษฐ์ที่พื้นดิน ผินพระพักตร์ไปทางทิศปราจีนถวายนมัสการพลางประกาศว่า

มหาดานคือเสปียงสู่ความหลุดพ้น

๓๓๓

“ข้าพเจ้าขอนมัสการพระอรหันต์ทั้งหลายในทศนี้ หาก
คุณงามความดีของข้าพเจ้ามีอยู่ไซ้ร้ ขอท่านทั้งหลายโปรด
อนุเคราะห์เสด็จมาเป็นเนื่อนาบุญด้วยการมารับรักษาหารด้วย
เถิด” ทรงช้ดดอกมะลิไป ๗ กำมือ วันรุ่งขึ้น เมื่อไม่มีพระ-
ปัจเจกพุทธเจ้ามา พระองค์ทรงนมัสการทางทิศทักษิณ วันที่ ๓
ทิศปัจฉิม ทั้งสองวันไม่มีพระปัจเจกพุทธเจ้ามาเลย เพราะไม่มี
พระปัจเจกพุทธเจ้าอยู่ในทิศนั้น ในวันที่ ๔ ทรงนมัสการทิศอุดร
ทรงช้ดดอกมะลิไป ๗ กำมือ และอธิษฐานว่า “ขอพระปัจเจก-
พุทธเจ้าที่อยู่ในป่าหิมพานต์ โปรดเสด็จมาสงเคราะห์พวก
ข้าพเจ้าทั้งหลายด้วยเถิด”

ทันทีที่พระราชช้ดดอกมะลิไป ก็บังเกิดเหตุอัศจรรย์
ด้วยผลแห่งบุญที่พระราชได้ทำไว้ดีแล้ว ดอกมะลิได้ลอยไป
ตกลงเหนือพระปัจเจกพุทธเจ้าทั้ง ๕๐๐ องค์ พระปัจเจกพุทธเจ้า
เหล่านั้นตรวจดูด้วยญาณ ก็รู้ความประสงค์ของพระราช
ที่ประชุมสงฆ์จึงมีมติให้พระปัจเจกพุทธเจ้า ๗ พระองค์ไปเป็น
เนื่อนาบุญให้กับพระราช พระปัจเจกพุทธเจ้าเหล่านั้นได้เหาะ
มาลงที่หน้าประตูพระราชวังในทันที

พระเจ้าเอกรวมหาราชทอดพระเนตรเห็นพระปัจเจก-
พุทธเจ้า ทรงโสมนัสยิ่งนัก ได้อาราธนาให้ขึ้นสู่ปราสาท ทรง

มหาวิทยาลัยศรีปทุม

๓๓๔

กระทำสักการะใหญ่แล้วถวายทาน อีกทั้งได้ทูลอาราธนาให้มา
ฉันในวันต่อๆ ไปจนครบ ๗ วัน วันสุดท้ายทรงจัดเตรียมบริขาร
ทุกอย่าง ตกแต่งตั้งเตียงและตั้งที่ทำด้วยแก้ว ๗ ประการ ทรง
วางเครื่องสมณบริโภคไว้ตรงหน้า และเปล่งวาจาถวายว่า
“พระคุณเจ้าผู้เจริญ โยมขอถวายเครื่องสมณบริขารเหล่านี้
แต่พระคุณเจ้าทุกๆ พระองค์” หลังจากพระปัจเจกพุทธเจ้า
ฉันภัตตาหารแล้ว ผู้เป็นประธานสงฆ์ได้ตรัสอนุโมทนาว่า

“เมื่อเรือนถูกไฟไหม้ บุคคลผู้เป็นเจ้าของขณสังขารของใด
ออกไปได้ สิ่งของนั้นย่อมเป็นประโยชน์แก่เจ้าของ แต่ของที่ถูก
ไฟไหม้ย่อมไม่เป็นประโยชน์แก่เขา โลกกำลังถูกชราและมรณะ
เผาอยู่อย่างนี้ บุคคลควรจะนำออกด้วยการให้ทาน ทานที่ให้
ไม่ว่ามากหรือน้อย ย่อมชื่อว่า นำออกดีแล้ว” ครั้นพระสังฆเถระ
อนุโมทนาเช่นนี้แล้ว ได้ให้โอวาทพระราชาว่า “ขอพระองค์ทรง
เป็นผู้ไม่ประมาทเถิด” จากนั้นก็เหาะขึ้นสู่อากาศ ทำช่อฟ้าให้
แยกเป็นสองส่วน และกลับไปทีเจียมเขานันทมูลกะในทันที
แม้บริขารที่พระราชากวายนพระสังฆเถระก็ลอยตามไปพร้อม
พระเถระนั่นเอง สรรพางค์กายทั้งสิ้นของพระราชาและพระเทวี
ต่างเต็มตื่นไปด้วยมหาปีติอย่างไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน

ส่วนพระปัจเจกพุทธเจ้าที่เหลืต่างทยอยกล่าว

มหาทานคือเสบียงสู่ความหลุดพ้น

๓๓๕

อนโมทนาคาถาว่า “คนใดที่ให้ทานแก่ผู้มีธรรมอันได้แล้ว ผู้บรรลุธรรมด้วยความเพียรและความหมั่น ผู้นั้นจะล่วงเลยนรกของพญายม เข้าสู่ทิพยสถาน”

องค์ต่อมากล่าวว่า “ท่านผู้รู้กล่าวการให้ทานและการรับว่า มีสภาพเสมอกัน นักรบแม้มีน้อยก็ชนะคนหมู่มากได้ เจตนาเครื่องบริจาศก็เหมือนกัน แม้น้อยก็ชนะหมู่มากได้ บุคคลเชื่อกรรมและผลของกรรมแล้วให้ทาน เขาย่อมเป็นสุขในโลกหน้า

องค์ต่อมากล่าวว่า “การเลือกทักษิณาทานและทักษิณียบุคคล พระสุคตทั้งหลายสรรเสริญ ทานที่ถวายแด่พระพุทธรเจ้า เป็นต้น มีผลมาก เหมือนพืชที่หวานลงในนาดี”

องค์ที่ ๔ กล่าวว่า “บัณฑิตทั้งหลายย่อมสรรเสริญผู้ที่กลัวบาป ย่อมไม่สรรเสริญผู้ที่กล้ากระทำความบาป เพราะว่า ลัตบุรุษทั้งหลายย่อมไม่ทำความบาปเลย”

องค์ที่ ๕ กล่าวว่า “บุคคลย่อมเกิดในตระกูลกษัตริย์ เพราะพรหมจรรย์อย่างต่ำ เกิดในเทวโลกเพราะพรหมจรรย์อย่างกลาง และบริสุทธิดีเพราะพรหมจรรย์อย่างสูง”

องค์สุดท้ายกล่าววาทธรรมประเสริฐกว่าการให้ทาน คือ ท่าน

มหาวิทยาลัยเสียบึงสุพรรณ

๓๓๖

สอนให้มองลึกไปอีกว่า ทาน แม้ผู้รู้จะสรรเสริญอยู่ก็จริง แต่อย่าลืมนะว่า บทแห่งธรรมประเสริฐยิ่งกว่าการให้ทานอีก ลัทธิบูชทั้งหลาย เจริญสมถวิปัสสนาแล้ว ย่อมได้บรรลुพระนิพพาน หลังจากกล่าวสอนแล้ว ทั้ง ๗ พระองค์ได้กลับที่อยู่ของตน พระราชาพร้อมด้วยพระมเหสีได้เป็นผู้ที่ไม่ประมาท ดำรงอยู่ในโอวาทของพระปัจเจกพุทธเจ้า ได้ให้ทาน รักษาศีล และปฏิบัติธรรมจนตลอดพระชนมายุ ละโลกไปก็เข้าถึงสุคติโลกสวรรค์

เราจะเห็นว่า ทานนั้นเป็นเสียบึงบุญที่จะติดตามตัวเราไปทุกหนทุกแห่ง ผู้ที่ปรารถนาจะสั่งสมเสียบึงในการข้ามวัฏสงสารอันยาวไกล ต้องหมั่นให้ทานอย่างสม่ำเสมอให้อย่างต่อเนื่อง ทำตามโอวาทของพระบรมศาสดา หรือโอวาทที่พระปัจเจกพุทธเจ้าทรงประทานแก่พระโพธิสัตว์ ควบคู่ไปกับการเจริญสมาธิภาวนา หากทุกท่านทำได้อย่างนี้ ชีวิตย่อมจะสมบูรณ์พร้อมทุกอย่าง ไม่มีอุปสรรคใดๆ อย่างแน่นอน

